

Oude kranten unieke vondst

Utrecht had in 18de eeuw eigen, Franstalig krantje

UTRECHT | Van de 410 meter lange collectie van de bibliotheek van de oud-katholieke Gertrudiskapel is nog maar een-tiende in beeld gebracht. En nu is al sprake van een voor Nederland unieke vondst: de oudste exemplaren van het krantje de *Gazette d'Utrecht*.

RENÉ CAZANDER

De collectie, door de kerkbibliotheek zelf gebundeld in vijf banden, wordt bewaard door de Universiteitsbibliotheek Utrecht. Medewerkers hiervan catalogiseren de oude boeken.

Utrecht heeft van de *Gazette d'Utrecht* al een aantal afleveringen, maar die zijn incompleet en van latere datum: van tussen 1744 en 1780.

Alleen in Leiden liggen *Gazettes* die ouder (van 1721) zijn dan die nu gevonden zijn. Maar die beslaan slechts anderhalve maand (2 januari - 13 februari) in plaats van een hele jaargang.

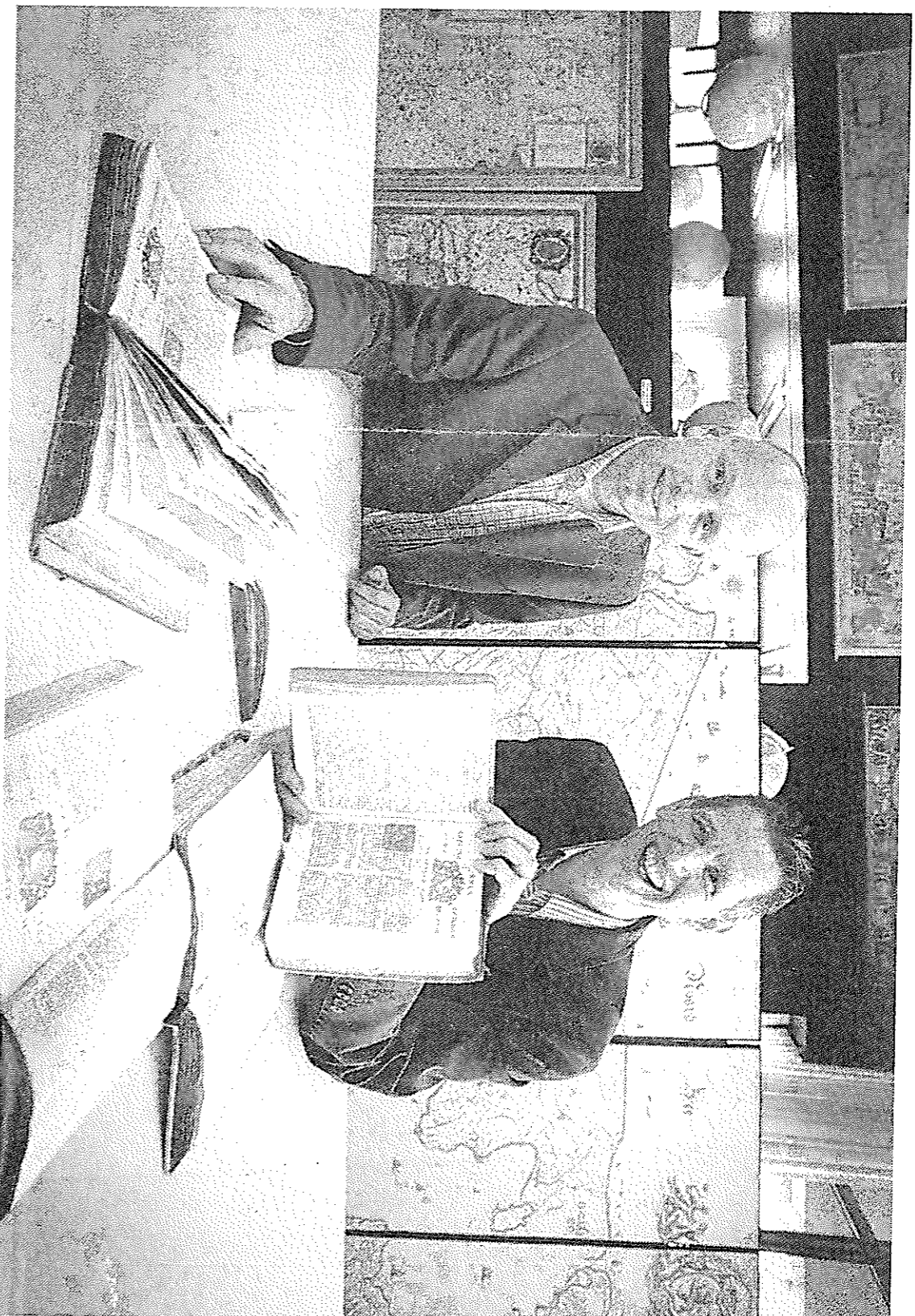
De Gertrudis-collectie is in prima conditie. Het papier is droog, maar wel wat rafelig. De oude boeken zijn eerst een maand in quarantaine geweest om te voorkomen dat schimmel ze zou vernietigen. De waarde van de unieke vondst? Grof gezegd: wat de gek ervoor geeft.

Textielvezels

Dat de exemplaren zo goed zijn gebleven, komt doordat het papier vroeger, in tegenstelling tot de huidige kranten, gemaakt werd van textielvezels in plaats van hout. „Dat gaat zeker nog 1000 jaar mee,” zegt conservator Marco van Egmond.

De *Gazette* werd tussen 1721 en 1785 gemaakt door de Franse journalist François Michel Janiçon. Het was als Utrechts, Franstalig krantje een hele vroege voorloper van het Utrechts Nieuwsblad.

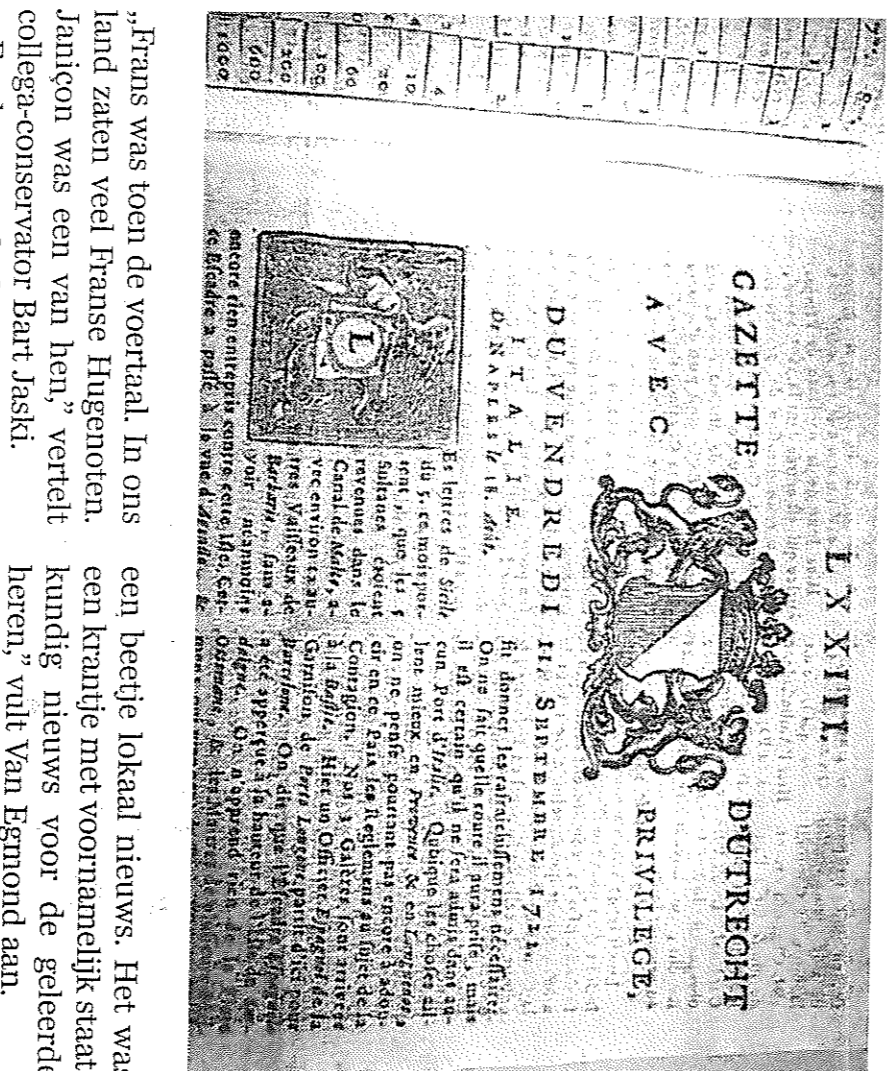
Het krantje verscheen twee keer per week, vier pagina's groot. De oplage is niet bekend. Van Egmond: „We schatten een paar honderd stuks.”

▲ Marco van Egmond (l) en Bart Jaski met de oude jaargangen van de *Gazette d'Utrecht*.

FOTOS: JEROEN JUMLETT

▲ Een voorpagina van het Frans-talige krantje.

„Frans was toen de voertaal. In ons land zaten veel Franse Huguenoten. Janiçon was een van hen,” vertelt collega-conservator Bart Jaski.

Een krant, gedrukt en gemaakt in Utrecht (in de Begijnehof), maar met, opvallend genoeg, heel weinig lokaal nieuws. „Er stond voornamelijk internationaal nieuws in. Een beetje landelijk en pas achteraan

een beetje lokaal nieuws. Het was een krantje met voornamelijk staatkundig nieuws voor de geleerde heren,” vult Van Egmond aan.

De troise vinder is Anja de Man, collega van Jaski en Van Egmond. Zij ontdekte in de gevonden vijf banden van de *Gazette d'Utrecht* een leuk feit: dat de krant enige tijd verboden is geweest.

Jaski: „In november 1723 verscheen de krant niet meer. Waarschijnlijk was de aanleiding de uitgave van het illegale en satirische tijdschriftje *Le nouvelliste sans fard* (De openhartige nieuwsbrenger), dat als ondertitel ‘La Gazette sans privilege’ kreeg. Hierin werden de politieke leiders van Holland en Zeeland bekritiseerd. De link tussen de *Gazette* en de *Le nouvelliste* was echter makkelijk te leggen. Toen de Utrechtse magistraten enkele afleveringen van het blaadje onder ogen kregen, kreeg Janiçon een verbod.”

Voordat de hele collectie van de Gertrudiskapel in kaart is gebracht, zijn we al weer vijf jaar verder. Van Egmond en Jaski denken erover de topstukken uit deze boeken te zijner tijd tentoon te stellen.